

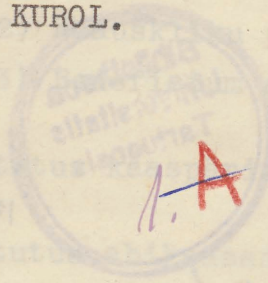
Diplomitöö
392226

Diplomitöö
26 sept. 1938.
Mõnen alustatud
26. IX. 38.
Z. Luupla
Kasamusega.
1. Maigil.

E. V.
TARTU ÜLIRIIGI
ÕIGUSTEADUSKONN
17 sept 38
164.
TARTU

VASTUTUS PÄRANDUSVÕLGADE EEST.

V. KUROL.

1. A

18702

Tallinnas, 25. augustil 1938 a.

Lehekond no. 1288 kirjelduskoos

SISUKORD:

I	Vastutavad isikud.	1
II	Vastutuse algus.	3
III	Vastutuse vältimine.	8
IV	Vastutuse ulatus.	11
V	Vastutuse piiramine:	
	1) Beneficium inventarii.	19
	2) Heauskliku pärija vastutus.	27
	3) Beneficium separationis.	30
VI	Vastutus kaaspärimisel.	35
VII	Vastutus abikaasade pärimisel.	39
VIII	Vastutus vaibepäranduse korral.	40
IX	Vastutus päranduse müügi korral.	41
X	Vastutus tsiviilseadustiku eel- nõus.	43

I. Vastutavad isikud.

Surm, kas tegelik või seaduslikult eeldatav¹, lõpetab inimese isiksuse, kuid ei lõpeta tema varanduslikke suhteid. Surnud isiku varanduslikke suhteid jätkavad tema õigusjärglased², kes määratud seaduslikult avaldatud korraldustega surma puhuks

1) Teadmata äraolekul asjasthuvitatud isikud võivad nõuda äraoleja kohtulikku surnuks tunnistamist, korraldatud BES §§ 525, 526.

2) Õigusjärglastele ei kandu puhtisiklikud õigused ja kohustused - *чистолические обязательства*. Näiteks isiklikud servituudid, õigus alimentidele j.t. Kuid on ka puhtisiklikke õigusi, kus suhtsessioon võimalik nagu autoriõigus.

Промпюлов, Трасеганекке право, lüh 453; Сыковский, Свод гражданского права. lüh 682, 683.

või viimast puudumisel seadusega³. Seesugust surnud isikust järeljäänud varanduslike suhete kogumit nimetatakse päranduseks⁴ ja õigusjärglasi, kes neid varanduslikke suhteid jätkavad - pärijaiks⁵, kusjuures toimunud õigusjärglust - universaalsuktsessiooni - nimetatakse pärimiseks⁶. Tähendatud surnud isiku varanduslike suhete kogumikku ehk pärandusesse kuuluvad ka kõik surnud isiku võlad, mi-

-
- 3) BES § 1693. Pärimisaluseks võivad olla kas seaduslikult avaldatud pärandaja tahe või seaduse ettekirjutused. Samuti oli ka rooma õiguses, kuid ei lubatud nende konkurentsi reegli järele: *nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest*, mis aga BES lubatud, väljaarvatud Kuramaa.
 - 4) BES § 1691. Päranduseks nimetatakse surnud või selleks seaduslikult tunnistatud isiku kogu varandust, niihästi liikumatut kui ka liikuvat, kusjuures sinna kuuluvad ka ülekantavad õigused ja kohustused. Isikut aga neis suhetes nimetatakse pärandusjätjaks.
 - 5) BES § 1693. Õigust vahendituks astumiseks surnud või selleks seaduslikult tunnistatud isiku kogu varanduslikesse suhetesse nimetatakse pärimisõiguseks, isikut kellele kuulub sarnane õigus nimet. pärijaks. Astumist pärandaja juriidilistesse suhetesse selle õiguse alusel nimetatakse pärimiseks.
 - 6) BES § 1693.

da nüüd päranduse koosseisus nimetatakse pärandusvõlgadeks. Nagu eelpool tähendatud on päriline universaalsuktsessioon, seega ühes muude pärandusesse kuuluvate õiguste ja kohustuste üleminekuga pärijatele kanduvad üle ka pärandusvõlad . Seega selgub, et surnud isiku varanduslike suhteid jätkavad pärijad, kellele ühtlasi langeb ka vastutus pärandusvõlgade eest⁷.

II. Vastutuse algus.

Käesolevas osas huvitab meid küsimus, missugusest ajast lugeda pärijat astunuks oma õigustesse ja kohustustesse, et seega selgitada ajamomenti, millisest peale pärija hakkab vastutama pärandusvõlgade eest. Küsimuse lahendus on ühenduses päranduse omandamisega.

Päranduse omandamisel rooma õigus tegi va-

7) BES §§ 2639, 2648 j.t.

het kahe grupi pärijate vahel⁸. Otse sed pärijad - nõndanimetatud sui heredes-omandasid päranduse peale pärandusele kutsumist - delatio - ipso iure. Nad pärisid ka vastu tahtmist ja seepärast nimetati neid heredes necessarii. Viimaste hulka kuulusid ka vabakslastud orjad, kes pärisid iussu domini alusel⁹. Sellist seisukorda võib vaadelda ühelt poolt kui eelisõigust¹⁰, kuid teiselt poolt kui pahet, mis toob kaasa vastutuse pärandusvõlgade eest ipso iure, mis kindlasti on kahjulik, kui võlad ületavad päranduse väärtuse. Soovis pärandusjätja hoida testamendijärgset pärijat võlgadega ülekoormatud pärandusest (damnosa hereditatis), siis ta pidi pärija nimetama potestatiivse tingimusega:

8) Bonfante, Rooma õigusajalugu, lhk. 154; Heilfron, Römisches Recht, lhk. 563, 587.

9) Heilfron, Römisches Recht, lhk. 588.

10) Impubes ei vaja auctoritatis interpositio tutoris ja pubes pärib ilma et oleks vajalik consensus curatoris. Heilfron, Römisches Recht, lhk. 590.

si volet heres esto, ja ainult sel korral olenes päranduse vastuvõtmine pärija tahtest¹¹.

Teine grupp pärijaid - heredes extranei - oma-
sid õiguse pärandust vastu võtta - adire hereditatem, või tagasi lükata - repudiare hereditatem, mis-
pärast neid nimetati ka heredes voluntarii. Päran-
duse omandamiseks heredes voluntarii poolt oli tar-
vilik vastav tahteavaldus. Ius civile ei määranud
tahteavalduse väljendamiseks mingit tähtaega, kuid
preetoriõiguses võisid pärandusvõlgade kreditorid
paluda preetorilt tähtaja määramist - spatium deli-
berandi - mille kestel pärija pidi avaldama oma ta-
het¹². Seejuures ei olnud tahteavalduse vorm seotud
mingite formaalsustega, vaid tahteavaldust järeldati
ka kaudselt pärija igasugusest teotsemisest päran-
dusajades - pro herede gestio.

Päranduse omandamisel kaasaegsetes seadusand-
lustes oleleb kaks süsteemi. Prantsuse ja Saksa tsi-

11) Heilfron, Römische Recht, lhk. 588.

12) Kui pärija tahet ei avaldanud spatium deliberandi kestel, siis, alates Justinianist, ta loeti pärandust vastuvõtnuks.

viilkoodeksites päranduse omandamise ja päranduse avanemise momendid langevad ühte¹³. See tähendab, et pärandus peale avanemist kuulub pärijale ilma erilise tahteavalduseta. Prantsusmaal seaduslikud pärijad - heretiers legitimes (sugulased kuni 12 astmeni) omandavad päranduse otse sama seaduse jõul, kusjuures pärijail on võimalus soovi korral keelduda päranduse vastuvõtmisest. Muud pärijad - successeurs irreguliers omandavad päranduse erilise vastuvõtmise aktiga. Samuti saksa BGB järele kõik pärijad omandavad päranduse avamise momendist, kusjuures neil on kindla tähtaja kestel võimalus päranduse vastuvõtmisest loobuda¹⁴. Kui pärandus on juba vastuvõetud või tähtaeg loobumiseks möödunud, pole enam võimalik pärandust tagasi lükata¹⁵ ning sellest ajast peale on pärijad vastutavad ka pärandusvõlgade eest.

13) *Thompson, Transgacioso nrebo, lxx. 454; Le mort sairit le vif.*

14) BGB §§ 1922, 1942.

15) BGB § 1943.

Teine süsteem on analoogiline rooma õigusest heredes extranei kohta tuntud päranduse omandamise viisiga, mis tarvitusel oli endises Austrias ja praegu BES. Selle süsteemi järele päranduse avanemine annab pärijale seadusliku võimaluse omandada pärandust vastuvõtmisega¹⁶. Seega pärimisele kutsutu peab avaldama taht päranduse vastuvõtmiseks¹⁷. Samuti kui rooma õiguses nii ka BES on võimalik tahteavaldamiseks tähtaeg-- spatium deliberandi¹⁸. Peale päranduse vastuvõtmist, see on alles peale sellekohast tahteavaldust, kanduvad kõik pärandusega seoses olevad õigused ja kohustused vahenditult pärijale, väljaarvatud, mis kustuvad pärandusjätja isikuga¹⁹.

Seega BES järele on pärijad vastutavad pärandusvõlgade eest päranduse vastuvõtmise momendist.

16) *Триптомнов, Трапезарское право, стр. 455.*

17) BES § 2622.

18) BES §§ 2628 - 2635.

19) BES § 2639. Erdmann, System III, lhk. 25, "nicht mit dem Moment der Delation, sondern erst mit dem der Aquisition"

III. Vastutuse vältimine.

Pärandusvõlgade olemasolul, veel enam siis, kui nad ületavad pärandusmassi väärtust, muutub pärijale problemaatiliseks päranduse vastuvõtmise kasulikkus. Arusaadav, et tolles punktis on pärijate ja pärandusvõlgade kreditoride huvi valusam puutekoht ja seadusele jääb diskreetne ülesanne silmas pida da kreditoride huviseid ühelt poolt ja pärijate omise teiselt poolt, veel enam - lahendada rahuldavalt neid vastukäivaid pretensioone ja leida lepitavat kesk-teed.

Küsimuse arutlusel on huvitav jälgida asjaolu-de arenemist rooma õiguses. Nagu eelnevast peatükist nähtus, päriseid sui heredes ja vabakslastud orjad ip-so iure. Nad päriseid ka vastu oma tahtmist ja seega neil polnudki võimalust vältida vastutust pärandusvõlgade eest. Näemegi ebaühtlust pärijate suhtes, kuna teatavasti heredes extranei omasid õiguse adire või repudiare hereditatem ja seega avanes neil võimalus vältida vastutust pärandusvõlgade eest.

Ebaühtluse korraldamisel tuli appi preetorite õiguslooming (ius praetorium est quod praetores introduxerunt adiuuandi, supplendi, vel corrigendi iuris civilis gratia), pehmedades ius civile karmusi, andis filius familiasele beneficium abstinendi²⁰ ja vabakslastud ning pärijaks nimetatud orjale beneficium separationis'e²¹. Beneficium abstinendi kasutamisel vabanes filius familias vastutusest pärandusvõlgade eest, kui hoidus segamast pärandusesse, missugune loovutati pärandusvõlgade kreditoridele nende nõudmiste rahuldamiseks. Beneficium separationis'e kasutamine lubas aga säästa vabakslastud ja pärijaks nimetatud orjal oma tulevast varandust langemast pärandusvõlatajaile.

Ergo, hilisemas rooma õiguses, arvestades aequitas't vastupidi strictum ius karmustele, olid võr-
rutatud mõlemad pärijategrupid ja nii ühele kui ka

20) Heilfron, Römisches Recht, lhk. 588, 563.

21) Bonfante, Rooma õiguse ajalugu, lhk. 407.

teisele on antud facultas pärandust vastu võtta või loobuda ja viimase kaudu võis vältida ka võlasuktsessiooni.

Ka saksa õiguse järele, kus pole tarvilik päranduse vastuvõtmine erilise tahteavalduse kaudu, on pärijale jäetud võimalus, kui ta ei soovi pärandust vastu võtta, die Erbschaft auszuschlagen²², milleks on reeglipäraselt kuue nädalane tähtaeg.

Pärandusest loobumise ja seega võlasuktsessiooni vältimise küsimusele BES vastust otsides tuleme § 2623-dale, mille sõnastusest selgub, et kedagi ei või sundida temale jäetud päranduse vastuvõtmisele, vaid otse selle vastu igale pärijale on jäetud vaba tahe pärandust vastu võtta või keelduda pärandusest ad libitum²³. Samas paragraafis on aga tehtud kitsendus pärijale päranduslepingu alusel, kellele kuulub pä-

22) BGB § 1942.

23) Tsiviilseadustiku eelnõu § 756 lubab pärija kreditoridel või konkursivalitsusel loobumise vastu vaidlust tõsta kuue kuu kestel, kui nende nõudeid pole kinlustatud, juhul kui pärimisele kutsutu loobub pärandusest in fraudem creditorum.

randusest loobumise õigus ainult sel juhusel, kui ta tingis välja päranduslepingus sellekohase klauseli või kui päranduslepingusse sisendati sarnane klausel hiljem mõlemi asjaosalise vastastikusel kokkuleppel.

Eelnevast järeldub, et BES järele on pärijail võimalus vältida võlasuktsessiooni oma äranägemise kohaselt pärandusest loobumisega.

IV. Vastutuse ulatus.

Vastutuse ulatuse osas tahame selgitada, missugusel määral ja missuguse varandusega pärijad vastutavad pärandusvõlgade eest. Selle küsimuse lahendamisel BES seisukohast, võime rääkida kahest printsiibist, mida vastavalt nende kujunemisele rooma ja germaani õiguses võib nimetada rooma - ja germaani printsiibiks. Kuna aegade voolus meie partikularismist killustatud õiguses on tarvitusel olnud nii üks kui teine printsiip, tuleb meie kehtiva õiguse tõhusamaks mõistmiseks vaadelda nii üht kui teist.

Rooma õiguse järele vastutasid pärijad paran-
dusvõlgade eest ultra vires hereditatis, see tähendab,
et vastutus oli piiramatu ja langes ka pärija oma
varandusele²⁴. Nimetatud põhimõtte nähtub selgesti roo-
ma jurist Ulpiani lauses: hereditas autem quin obli-
get nos aere alieno, etiam si non sit solvendo, plus
quam manifestum est, mida ta avaldanud oma kommen-
taarides ad Sabinum. Sellise vastutuse ulatuse tek-
kelugu rooma õiguses on tekitanud vaidlusi. Kasso²⁵
põhjendab piiramatu vastutuse tekkimist rooma õi-
gusele omase isikliku vastutuse iseloomuga. Kasso'le
vaidleb vastu Freytagh-Loringhofen²⁶, kelle arvates
piiramatu vastutus ilmneb iseenesest successio uno
actu ja successio in universum ius defuncti kaudu.
Pole kahtlust, et piiramatu vastutuse põhjused pei-
tuvad universaalsuktsessiooni iseloomus.

24) Kasso, Преемство наследника, чл. 1, 21.; Тримм, лекция под. р. чр.

25) Kasso, Преемство наследника, чл. 22 ja järgm. чл. 373.

26) Freytagh-Loringhofen, Вещное право наследника, чл. 35 ja j.

Teisele põhimõttele on rajatud vastutusprintsiip germaani õiguses. Vastutus ulatab vaid päritavale liikuvale varandusele - mit der fahrenden Habe²⁷. Näiteks olgu siinkohal fraas Sachsenspiegelist: sve so dat erve nimt, die sal dur recht die scult gelden also vern, als it erve geweret an varender have²⁸. Seejuures peetakase päritavaks vaid neid võlgasid, mis töid pärandusesse vastuväärtusi - ist her pflichtig zu geldene nich eine schult, wen (nisi) der her widerstatunge enpfieng.

Eelnevast järeldeb, et germaani õiguses vastutuse ulatus piirdub pärandusvaradega - cum viribus hereditatis ega ulatu pärija oma varandusele.

Meie õigus ajalooliste iseäralduste tõttu on pidevalt mõjutatud partikularismist, mispärast ka käesolevale küsimusele vastust otsides meie õiguse ajaloost saame vastuse vastavalt partikulaarõiguse iseäraldustele. Eestimaa õigus käesoleva küsi-

27) Кассо, Преемство наследника, стр 93.

28) Freytagh-Loringhofen, Вступительные наследника, стр 48.;
Кассо, Преемство наследника, стр. 93.

muse lahendamisel on olnud mõjutatud rooma õigusest²⁹. Viimast asjaolu tõendavad järgmised paragraafid Eestimaa rüütli - ja maaõigusest III raamtiitel 12, art. 1. : "Vor allen Dingen, ehe man erbet, müssen die Schulden bezahlet werden". Art. 2. : "Wer nun das Erbe nimmt, der musz auch die erweisliche Schuld, darum er mit Rechte gemahnet wird, gelten". Art. 3: "Hätte auch einer mehr nicht als den Erbnahmen eines Gutes von seinem Vater geerbt, und solchen Erbnahmen gutwillig auf und an sich genommen, so ist derselbe schuldig, die auf dem Gute haftenden rechtmäsigen Schulden zu bezahlen".

Liivimaa õigus pärandusvõlgade eest vastutuse ulatuse määramisel on rakendanud germaani õigust. Seejuures Liivi rüütliõigus Sachsenspiegeli mõjul on vastutuse pärandusvõlgade eest piiranud mit der fahrenden Habe. Peab siiski arvama, et vastutuse

29) Bunge, Das liv - und estländische Privatrecht, zweiter Theil, lhk. 388.

ulatus praktikas on olnud laiem ning haaranud kogu päritud varandust. Viimast asjaolu näivad tõendama terve rida õigusraamatuid varajasemast ja hilisemast ajast, nagu vanem liivi rüütliõigus cap. 24 ja keskmise liivi rüütliõigus cap. 58, kusjuures viimased on mõjustatud Valdemar-Eeriku lääniõigusest, mille art. 16. vastutuse ulatust pärandusvõlgade eest määrab järgmine fraas: unde schollen sine schult gelden, dewile dat gut reket, dat en angevallen is³⁰.

Rootsi aeg ei toonud käsitletavas küsimuses muudatusi, sest ka rootsi maaõiguses - Landslag'is - ei pandud pärijale kohustust tasuda pärandusvõlgu oma varandusega põhimõtte järele :so ist übel Geld zu nehmen, wo kein Geld ist³¹. Veel enam, Kuninglik Rootsi Resolutsioon 25. 5. 1687 a. näib vastutuse piiratud ulatust nagu kinnitavat järgmisega: art. II § 1, "... des Debitoren Erben aber, sie mögen seyn in welchem

30) Freytagh-Loringhofen, Die Schuldenhaftung der Erben, lhk. 93. Кассо, *Уреченство наследника*, lhk. 164.

31) Кассо, *Уреченство наследника*, lhk. 167.

Grad sie wollen, nahe oder weitleufftig verwandt, sind nicht schuldig, für ihn etwas mehr zu bezahlen, als sein Eigenthumb sich erstrecket," ³²

Juhul kui pärandusjätja surma korral pärandusvõlad teadmatud olid ja alles hiljem selgus peale päranduse vastuvõtmist, et pärandus võlgadega ülekoormatud, siis ka sel korral pärija võis vastutusest vabaneda, kui ta kogu saadud päranduse loovutas kreditoridele, seejuures tõendades oma teotsemist bona fide ja kinnitades vandega saadud päranduse väärtust - "...mit geschworenem Eyde alles was sie entgegen genommen wieder von sich ablieffern..." ³³. Eelnimetatud juhtumil polnud kreditoridel õigust nõuda pärijalt protsente päranduse kasutamise eest, ega ka nende tulude väljaandmist, mida pärija omandas päranduse valitsemisel

32) Bunge, Das liv- und esthländische Privatrecht, lhk. 388, 389.

33) Freytagh-Loringhofen, *Вступленное наследство*, lhk. 203.

erilise hoole tõttu³⁴. Eelpool tähendatud Kuninglik Rootsi Resolutsioon tõi sisse piiramatu vastutuse parandusvõlgade eest vaid ühel juhul ja see on, kui pärija teotseb in fraudem creditorum. Oli pärija süüdi dolus'es ja culpa lata's ("betrüglich und zur Ungebühr umgegangen") ning parandusvaradest ei ulatanud parandusvõlgade katmiseks, siis pidi pärija kreditorid rahuldama oma varandusest.³⁵

Peale kodifikatsiooni, mille tulemuseks BES, sisendati meie õigusesse universaalsuktsessiooni³⁶ printsiip ühes piiramatu vastutusega parandusvõlgade eest. BES § 2648 - das on väljendatud expressis verbis, et parandusjätja kreditorid pööravad oma nõuetega pärija poole, kes sel juhul kui paran-

34) Bunge, Das liv- und estländische Privatrecht, lhk. 390.

35) Freytagh-Loringhofen, Бемысл. каауегн. lhk. 202, 203.

36) Vt. Erdmann, System III, lhk 5.

dusvaradest ei jatku kreditoride nõuete rahuldamiseks, peab selleks tarvitama ka oma varandust.

Ergo, eelpoolse paragraafi järele otsustades kehtib BES üldreeglina vastutus pärandusvõlgade eest piiramatu ulatuses - ultra vires hereditatis.

Peab tähendama kohe, et vaevalt saame anda eeltähendatud reeglile küllaldast tähtsust, sest Eesti- ja Liivimaa suhtes BES § 2656, mille alged varem tähendatud Kuninglikust Rootsi Resolutsioonist, seab sisse pärija kasuks soodustuse pro viribus hereditatis, mille rakendamise võimalused nii laialdased, et üldreegli tähtsus kahaneb minimaalseni.

Kuna nimetatud paragraafi on võimalik rakendada vaid teatavate rekvisiitide olemasolul, olgugi et väga sagedasti võimalikel, ja nimetatud paragraaf kehtiv vaid Eesti- ja Liivimaa osas, tuleb viimast vaadata kui erandjuhtu üldreeglist ning kuulub käsitlemisele järgnevas peatükis.

V. Vastutuse piiramine.

Nagu eelmises osas selgitasime kehtib BES üldreeglina piiramatu vastutus pärandusvõlgade eest. Üldreeglis ettenähtud vastutuse ulatust on võimalik piirata kui kasutatakse vastavaid soodustusi, missuguste toimetel vastutus piirdub päritud varandusega. Üheks selliseks soodustuseks on inventuuriõigus resp. beneficium inventarii.

1. Beneficium inventarii.

Beneficium inventarii³⁷ instituut on sisendatud kaasaegsesse õigusesse rooma õigusest.

Rooma õiguses loodi beneficium inventarii instituut keiser Gordianuse poolt sõduritestamentide tarvis ja elimineeriti seega pärandusvõlgade eest vastutus piiramatul kujul. Nimetatud instituuti reformeeriti Justinianuse päevil ja alates sellest ajast rakendati ka kodanlike tes-

37) Heilfron, Römische Recht, lhk. 595, 596; Bon-Bonfante, Rooma õiguse ajalugu, lhk. 471.

tamentide puhul. Beneficium inventarii toimet vastutas pärija vaid pärandusvarade ulatuses - pro viribus hereditatis. Soodustuse saamise tingimuseks oli päranduse vastuvõtmine ilma tähtajaga - spatium deliberandi - palumiseta ja õigeaegne inventuuri teostamine ühes pärandusnimekirjadega. Viimaste koostamisele pidi pärija asuma 30 päeva jooksul arvates päranduse avamise teada saamise päevast, kusjuures koostamise tähtajaks oli 60 päeva. Inventuuri tegemisel oli pärija kaitstud kreditoride nõudmiste vastu. Inventuur tehti tabulariuse abil kreditoride ja legataaride, või viimaste puudumisel, kolme tunnistaja juuresolekul. Kreditoride nõudel pidi pärija vandega tõendama pärandusnimekirjade täielikkust ja õiguspärasust. Olid pärandusnimekirjad õieti ja vastavalt tähtaegadele koostatud, vastutas pärija vaid saadud päranduse väärtuse ulatuses - ut in quantum

hereditariis creditoribus teneantur, in quantum res substantiae ad eos devolutae valeant³⁸. Hiljem üldõiguse (gemeines Recht) praksises vastutus pärandusvõlgade eest piirdus vaid päranduse asjadega - cum viribus hereditatis. Pärilja rahulrahuks kreeditorisid ja legataare nende ilmumise järjekorras, ilma et oleks olnud seotud konkursikorraga - et eis satisfaciant qui primi veniant creditores, et si nihil reliquum est, posteriores venientes repellantur³⁹. Rahuldati legataar enne kreeditori ja muid pärandusvarasid enam polnud, siis oli kreeditoril õigus nõuda legataarilt legaadi piires rahuldust. Peab veel tähendama, et beneficium inventarii korral ei pea paika konfusioon, mistõttu pärilja enda nõudmised jäävad püsima - sin vero et ipse aliquas contra defunctum

38) Heilfron, Römische Recht, lhk. 596.

39) Касов, Преемство наследника, lhk 77

habeat actiones, non eae confundantur, sed simi-
lem aliis creditoribus per omnia habeat fortu-
nam⁴⁰.

Germaani õigusesse siirdus beneficium in-
ventarii instituut ühes piiramatu vastutusega
rooma õiguse retseptsiooni päevil, mille kaudu
enam-vähem saavutati pärandusvõlgade eest vas-
tutus samas ulatuses nagu enne retseptsiooni⁴¹.

Mis puutub kaasaegsesse saksa õigusesse,
siis peab tähendama, et saksa Bürgerliches Ge-
setzbuch ei tunne beneficium inventarii toimet
rooma õiguse mõttes. Pärija omab küll õiguse te-
ha inventuuri⁴², kuid see iseenesest ei piira
veel pärija vastutust pärandusvõlgade eest, vaid
on ainult kergenduseks päranduse koosseisu kind-
laks määramisel⁴³. Selleks, et vastutus piirduks

-
- 40) Кассо, Трещенибо кассетика, lhr 77
41) Кассо, Трещенибо кассетика, lhr 146
42) BGB § 1993.
43) BGB § 2009.

pärandusvaradega, on tarvilik pärandusvalitsus (Nachlaszverwaltung), või kui pärandus võlgadest ülekoormatud, siis päranduskonkurs (Nachlaszkonkurs)⁴⁴.

BES pärijale antud beneficium reeglipärase vastutuse piiramiseks inventuuriõiguse näol omab analoogilise toime rooma õiguse beneficium inventarii'le. Seega inventuuriõiguse kasutamisel, s.o. kui määratud tähtjaks tehakse inventuur ja pärandusnimekirjad⁴⁵, pärija vabaneb reeglipärasest vastutusest ex propriis ja vastutab ainult saadud päranduse ulatuses. Juhul, kui pärijaks on eestkostetav või hoolealune peavad eestkostjad või hooldajad pärandust vastu võtma vaid inventuuriõiguse kasutamisel⁴⁶, sest vastasel korral langeb vastutus pärandusvõlgade eest ka nende isiklikule varandusele⁴⁷. Kui pärandusjätja ise lühi-

44) BGB § 1975.

45) BES § 2649.

46) BES § 2650.

47) Erdmann, System III, lhk. 450.

kest aega enne oma surma on teinud inventuuri ja
pärandusnimekirjad ning need kõikidele seaduslik-
kudele nõuetele vastavad, siis võib pärija ilma
uue inventuuri teostamise tarviduseta toetuda
pärandusjätja poolt teostatud inventuurile⁴⁸. Po-
le inventuuri varem tehtud, peavad pärijad Kura-
maal, kui soovivad kasutada inventuuriõigust, aas-
ta jooksul paluma kompetentset⁴⁹ kohut inventuu-
ri teostada ning kreditoride väljakutset korral-
dada⁵⁰. Eesti - ja Liivimaal on pärijal kasutada
selleks kahe kuune tähtaeg, mida kohus keerulise-
mate pärandusasjade korral võib pikendada kuni
määratud proklamatsiooni tähtajani poolte vas-
taval palvel. Tähtaega hakatakse arvama päranduse

48) BES § 2653.

49) Inventuuri teostamist palutakse pärandusas-
jade liigi ja hinna järele kas jaoskonna või
ringkonna kohtus, kus oli pärandusjätja vii-
mane elukoht.

50) BES § 2651.

avamise teadasaamise momendist ning nimetatud täht-
aja kestel pärija, soovides kasutada inventuuriõi-
gust, peab paluma kompetentset kohut teostada in-
ventuuri ja kreditoride väljakutset⁵¹. Inventuu-
ri teostamise ajal kreditorid kui ka legataarid
ei oma õigust pöörata omi nõudeid pärija vastu,
kusjuures pannakse seisma nende hagide aegumine⁵².
Pärija, vastuvõttes pärandust inventuuriõiguse
alusel, vastutab pärandusvõlgade eest vaid saadud
päranduse ulatuses - soweit der Bestand recht.
Veel enam, peale selle ta omab õiguse maha arves-
tada kulusid, mis tehtud pärandusjätja matusteks,
inventuuriks ja muudeks kohtutoimetusteks. In-
ventuuriõiguse kasutamisel ei kustu⁵³ pärija en-
da nõudmised pärandusjätja vastu, vaid nad rahul-

51) BES §2654.

52) BES §2654.

53) Reeglipäraselt päranduse omandamisega toi-
mub konfusioon - kustuvad vastastikused nõu-
mised. BES § 2644.

datakse pärandusest vastavalt nõudmiste astmele konkursi korras⁵⁴.

Kokkuvõttes selgub, et õigeaegselt ja seadusepäraselt teostatud inventuuri toimel pärija oma varandus ja saadud pärandus jäävad püsimaeraldatuina. Kreditorid rahuldatakse vaid pärandusjätja varandusest ja näibki nagu saaks tõeks vanemates õigusraamatutes väljendatud fraas : creditoris sunt propinquissimi heredes. Alles peale kõiki mahaarvestusi (quod aeri alieno superest) võib ülejääk siirduda pärija varanduse hulka ja arvates sellest ajast võivad pärija enda kreditorid pöörata omi nõudeid pärandusele. Seega reeglipärane piiramatu vastutus inventuuriõiguse toimel asendatakse piiratud vastutusega pärandusvarade ulatuses.

Piiratud vastutust pärandusvarade ulatuses ei naudi pärija mitte üksi inventuuriõiguse alu-

54) BES § 2655.

sel, vaid ka heausklik pärija ilma inventuuriõigust kasutamata, teatavate rekvisiitide olemasolul, vastutab piiratud ulatuses. Nimetatud heauskliku pärijale võimaldatud beneficium sine dubio ongi suurelt osalt tasalülitanud vastutuse üldreegli Eesti - ja Liivimaa osas, kuna nimetatud beneficium kehtiv vaid neis osades.

2. Heauskliku pärija vastutus.

Eesti - ja Liivimaal vastutus pärandusvõlgade eest ei laiene pärija oma varandusele, kui pärandusjätja surma ajal polnud teada, et võlad ületavad päranduse väärtuse, mistõttu pärija võttis päranduse vastu bona fide, kasutamata inventuuriõigust. Eeltähendatud juhul peab ta loovutama kreditoridele kogu päranduse või, kui viimane võõrandatud, siis päranduse väärtuse kogu juurdekasvudega ning viljadega, ja alles peale seda ta vabaneb vastutusest ex propriis.⁵⁵ Nime-

55) BES §2656.

tatud soodustuse saamise eelduseks on kaks rekvisiiti: 1) Pärija peab päranduse vastu võtma heas usus - in bona fide, ta ei tohi teada, et pärandusvõlad ületavad päranduse väärtuse. 2) Heausklik suhtumine vastuvõetud pärandusesse. Teine rekvisiit järeldeb selgesti järgnevast paragraafist, mille järele pärija, kes omandanud päranduse kuritahtlikult, või kes teotseb hoolimatult, on kohustatud rahuldama kreditorisid oma varandusest, kui ei jatku selleks saadud pärandusest.⁵⁶

Nimetatud paragraaf viitab muuseas selgesti Eesti - ja Liivimaal enne kodifikatsiooni valitsetud vastutusprintsibiile pärandusvõlgade eest, kus tõesti peeti vastutust oma varandusega eriliseks sanktsiooniks, kuna üldreegli kohaselt vastutus eeltähendatud ulatuses peaks olema vaid loogiline järeldeb. Rooma õiguses teatavasti vastutas pärija

56) BES § 2657. *bon III, ltr. 401.*

neil kordadel in duplum⁵⁷. Seega näeme, et pärija teotsemine in dolo või culpa lata juhul polegi eriti sanktsioneeritud kodifikatsioonis, vaid on rakendatud tavalist üldreeglit. Kuid kuna just heausklikule pärijale antud soodustuse tõttu üldreegli tähendus kahandatud minimaalseni, võib vastutus oma varandusega saavutada erilise sanktsiooni iseloomu. Kodifikatsiooni sisendati rooma õiguse eeskujul vastutus pärandusvõlgade eest piiramatu ulatuses ühes normaalse kitsendusega cum beneficio inventarii, kuid varem kehtinud printsiipide mõjutusel pole peetud viimast kitsendust veel küllaldaseks, mistõttu on antud heausklikule pärijale laiaulatuslik privileegium, mille toime eriliste formaalsusteta annab samad resultaadid kui päranduse vastuvõtmine cum beneficio inventarii. Kuid peab tähendama, et õiguse ühtluse mõt-

57) Erdmann, System III, lhk. 451.

tes pole seesugune printsiipide segamine *andnud*
kuigi häid tulemusi ja kuni käesoleva ajani on
püsinud, Kuninglikust Rootsi Resolutsioonist pä-
ritoleva § 2656 universaalsuktsessiooni killus-
tav toime⁵⁸.

Peale eelpoolsete juhtude lubab BES rää-
kida piiratud vastututusest beneficium separatio-
nise korral. Tähendame kohe, et nimetatud benefi-
cium pole antud pärija huvides, vaid pärandusjät-
ja kreditoride huvides seks juhuks, kui neil tu-
leks konkureerida ka pärija enda kreditoridega.

3. Beneficium separationis.

Beneficium separationis'e⁵⁹ instituut on
pärit rooma õigusest, kuhu ta sisendati preetori-
te õigustlooval toimetel. Beneficium separationis'e

58) Meie tsiviilseadustiku eelnõus puudub BES
§ 2656 taoline norm, mistõttu pärija vas-
tutus oma varandusega saab üldreegliks.

59) Heilfron, Römische Recht, lhk. 597.

toimel pärandusjätja kreditorid said õiguse nõuda pärija oma varanduse ja päranduse eraldamist, missugune asjaolu tuli neile kasuks sel juhul, kui nad oleksid pidanud rahuldust saama koos pärija oma kreditoridega. Nimetatud soodustust võis nõuda iga pärandusjätja kreditor viie aasta jooksul, arvates päranduse vastuvõtmisest pärija poolt, eeldusel, et oli veel võimalik tegelikult läbi viia varanduste lahutamist. Beneficium separationis'e toimel pärandusjätja kreditorid said rahuldust enne legataare ja ka enne pärija oma kreditorisid kusjuures rooma juristide vahel oli vaieldav, kas nad puudujäägi korral pärandusest võisid lisa nõuda pärija oma varandusest või mitte.

Saksa õigus BGB järele analoogiliselt beneficium inventarii'le ei tunne ka pärandusjätja kreditoride kasuks beneficium separationis't. Viimase asemele kehtivad eeskirjad, mille järele kreditorid kahe aasta jooksul peale päranduse vastu-

võtmist, võivad nõuda pändusvalitsust või pändus-
duskonkurssi, et sel teel saavutada varanduste eral-
damist⁶⁰. Vastutus pändusvõlgade eest piirdub sel
puhul cum viribus hereditatis.

BES pändusjätja kreditorid ei oma õigust
pöörata nõudmistega pärija oma varanduse vastu pea-
le eraldamise nõuet, kui selgub, et pändusest ei
jätku nende nõudmiste rahuldamiseks⁶¹. Eraldamist
võivad nõuda pändusjätja kreditorid pärija mak-
sujõuetuse korral, eesmärgiga saada rahuldust enne
pärija kreditorisid⁶². Pole tarvilik, et pärija
maksujõuetus oleks formaalselt tõestatud konkursi
avamisega, vaid on küllaldane, kui on tõendatud pas-
siva ülekaal aktivast⁶³. Eraldamisõigust resp. be-

60) BGB § 1981.

61) BES § 2661 .

62) BES § 2658.

63) Erdmann, System III, lhk. 453.

64) Erdmann, System III, lhk. 455, 456; BES § 2662.

neficium inventarii't võib teostada nii pärija kui ka tema järglaste vastu⁶⁴. Varanduste eraldamisel rahuldatakse esimestena pärandusjätja kreditorid, siis legataarid, ja vast peale selle siirdub ülejääk pärija varandusesse⁶⁵. Eraldatud pärandust tuleb vaadelda kui eritervikut, mille korraldamisel pärija on oma õigustes kitsendatud. Viimast asjaolu tõendab § 2662 punkt 3, lugedes kehtivaks vaid nende asjade võõrandamist, mis sooritatud in bona fide - heas usus s.o. pärija ei tohtinud teada oma maksujõuetusest. Eraldamist ei lubata⁶⁶: 1) Kui päranduse vastuvõtmisest on möödunud viis aastat. 2) Kui pärandusjätja kreditorid tunnustavad erilise tehinguga pärija oma võlgnikuks. Siinjuures pole tarvilik eriti väljendatud tahteavaldus selle kohta, et pärija on nõustunud oma varandused eraldama pärandusega seotud, et teelik lahutamine osutub võimalikuks.

64) BES § 2659.

65) BES § 2658.

66) Erdmann, System III, lhk. 455, 456; BES § 2662.

liseks tunnustamiseks, vaid pärijat võib võlgnikuks tunnustada ka tacite. Nii on küllaldaseks tunnustuseks, kui pärandusjätja kreditorid võtavad pärijalt vastu protsente, panti või käenõudust. 3) Nende asjade suhtes, mis võõrandatud pärija poolt in bona fide. Kui aga asjad olid võõrandatud pahatahtlikult - in mala fide, siis eraldamine ulatab ka võõrandatud asjadele, kuigi nende omandaja toimis heas usus. Peab tähendama, et see on iseenesest problemaatiline küsimus ja omandajale heas usus kuulub retensiooniõigus asja hinna ja asjale tehtud kulutuste suhtes. Peale muu tuleb aga vallaku suhtes rakendamisele: Hand muss Hand wahren oder wo man seinen Glauben gelassen hat, da muss man ihn wieder suchen. 4) Kui pärija oma varandused on segunenud pärandusega seevõrra, et tegelik lahutamine osutub võimatuks.

87) Erdmann, System III, I, 461, BGB 2677.

88) *Spinnaker, Beiträge zur germanistischen Rechtswissenschaft, III, 11*

89) BGB § 2058.

90) BGB § 2061.

VI. Vastutus kaaspärimisel.

Kaaspärijateks nimetatakse ühele ja samale päreandusele kutsutud universaalsuktsessoreid⁶⁷. Vaatame kuidas vastutavad kaaspärijad päreandusvõlgade eest.

Rooma õiguses juba ^qkheteisttahvli seaduses kaaspärijate vastutus päreanduse võlgade eest oli korraldatud reegli järele: *nomina ipso iure divisa sunt*⁶⁸. Seega iga kaaspärija oli kohustatud kreditoride ees *pro rata* aga mitte *in solidum*, väljaarvatud juhtum, kui oli tegu jagamata päreandusvõlga.

Saksa õiguses kaaspärijad vastutavad kui ühisvõlgnikud (*Gesamtschuldner*)⁶⁹. Kuni jaotuseni püsib piiratud vastutus, sest pärijad võivad oma varandust säästa näidates saada olevatele päreandusosadele⁷⁰. Kuid ka peale päreanduse jaotust pärijad võivad vältida piiramata vastutust kreditoride väljakutsega avaliku võimu kaudu

67) Erdmann, System III, lhk. 461. BES 2677.

68) *Тр. И. И. М., Лекции по докт. римского права, лхк. 406.*

69) BGB § 2058.

70) BGB § 2061.

või ka ise kutsuda kreditorisid ülesandma nõudmisi kuue kuu jooksul. Kreditoride viivituse korral üle väljakutse tähtaja pärijate vastutus piirdub vaid saadud pärandusosaga⁷¹, sest pärija võib väita: bei rechtzeitiger Meldung wären die Forderungen während der Teilung erledigt worden⁷².

Meil kehtiva õiguse järele kaaspärija vastutab saadud pärandusosa piires. Ka sel korral püsib kreditoride nõudeõigus suhteliselt pärandusosadele, kui pärandusjätja kohustab võlgasid tasuma vaid ühe pärija või pärijad ise omavahel lepivad kokku võlgade tasumise suhtes, sest sellised lepped kohustavad vaid pärijaid endid, mitte aga kreditorisid⁷³. Solidaarne vastutus võib esineda vaid erandjuhul, seaduse sellekohasel sättel. Näiteks, kui surnud võlg-

71) BGB § 2060

72) Kohler, Enzyklopädie der Rechtswissenschaft, Band II, lhk. 169

73) BES § 2679

nik jätab mitu pärijat, siis igaüks neist, kelle kätte satub panditud asi või selle osa, vastutab kogu võla eest, mitte aga saadud pärandusosa piires⁷⁴. Sel korral tekkiv solidaarne vastutus on tingitud juba pandiõiguse põhiomadustest, mis väljendub roomaõiguses tuntud fraasis: pignoris causa indivisa est. Samuti tekib sel korral solidaarne vastutus, kui mõne samme sooritamiseks objekt jagamatu, nimelt kui samme seisab tegevuses, või kui mitmele kuuluv asi on ühiselt usaldatud säilitamiseks, laenuks, üüriks või pandiks⁷⁵. Muide aga isegi asjaolu, et pärandusjätja esines kolmanda isiku ees solidaarse vastutajana, ei kaasuta enesega kaaspärijate suhtes solidaarset vastutust. Nii lähivad ka pärandusjätja käenduslikud kohustused kaaspärijatele suhteliselt saadud pärandusosadele⁷⁶.

74) Erdmann, System III, Rnk. 469

74) BES § 1346

75) BES § 3336

76) BES § 4516

Kui mõni kaaspärijatest tasub pärandusjätja võlgasid, võib ta nõuda teistelt tasu nende pärandusosa piires⁷⁷. Päranduse jagamisel näib, nagu nõuaks BES § 2692 p.3 enne tegelikku jaotust pärandusvõlgade tasumist. Märkus aga sama paragraafi juurde näitab, et selle all ei tule mõelda otsest tasumist, vaid lubab pärijail asuda kreditoridega erilistesse tehingutesse. Seega päranduse jagamisel tuleb passiva niisamuti kui aktivagi kaaspärijate vahel jaotamisele, kuid olgu veel kord öeldud, et kaaspärijate korraldused võlgade suhtes puudutavad vaid neid endid ja seni, kui nad pole omi korraldusi täitnud, püsib vastutus kreditoride ees pro rata saadud pärandusosale⁷⁸.

77) BES § 2683

78) Erdmann, System III, lhk. 469

VII. Vastutus abikaasade pärimisel.

Meie kehtivas õiguses pole abikaasade pärimine korraldatud universaalsuktsessiooni alusel vaid kannab ennem seadusliku legaadi ilmet, mistõttu vastutus pärandusvõlgade eest on erilaadsem ning peale muu eriti killustatud partikularismist.

Saavad abikaasad pärandusest seadusliku osa abielu kaasatoodud varanduse tagasisaamiseks⁷⁹, siis nad kasutavad ise kreditori eesõigusi ja omavad mõningail juhtudel eesõiguse ka konkursi korral⁸⁰. Juhtub kui abikaasad esinevad pärijatena - universaalsuktsessoritena - siis nad vastutavad pärandusvõlgade eest üldistel alustel, kuid oma erivarade suhtes kasutavad nad ka sel korral kreditori õigusi.

79) BES §§ 1722, 1725, 1744.

80) Erdmann, System III, lhk. 65, 66. Liivi linna õiguses lesk oma erivara (*уменьшии gap*, Morgengabe) suhtes naudib ka konkursi korral privilegium exigendi. Eesti linna õiguses - BES § 1843.

VIII. Vastutus vaibepäranduse korral.

Pärandus langeb fiskusele vaibepärandusena - bona vacantia - juhul kui ei ole ilmunud seaduslike pärijaid või muid isikuid või asutusi, missugustel oleks päranduse omandamiseks seaduslik õigus⁸¹. Rooma õiguses korraldas fiskuse pärimist lex Julia et Papia Poppaea. Fiskus pärijana vastutas pärandusvõlgade eest alati cum viribus hereditatis⁸², kuna kreditorid üle pärandusvarade ex his fisco aquiri nihil potest. Sellele järgnevalt mõned teadlased arvavad, et fiskus omandab päranduse alati cum beneficio inventarii.

Saksa BGB järele pärijate puudumisel pärandus läheb fiskusele⁸³, kusjuures inventuuri tegemiseks pole määratud mingit tähtaega⁸⁴. Seejuures fiskus

81) BES §§ 1965, 1970.

82) Heilfron, Römische Recht, lhk. 576.

83) BGB § 1936.

84) BGB § 2011.

ei kaota õigust piiratud vastutusele inventuuri te-
gemise tähtaja viivitamisel. Fiskus ei oma õigust
tagasi lükata temale langenud pärandust⁸⁵.

Mis puutub meie kehtivasse õigusesse, siis peab
tähendama, et vaibepäranduse pärimisel kantakse ko-
hustused pärandusvõlgade eest üldistel alustel muu-
de pärijatega⁸⁶.

IX. Vastutus päranduse müügi korral.

Teatavasti on pärijal õigus tema poolt omanda-
tud pärandust kui tervikut võõrandada, nimelt müüa⁸⁷.
Vaatame järgnevalt, kuidas on sel korral vastutus
pärandusvõlgade eest.

Rooma õiguses omandatud päranduse võõrandami-
sel põhimõtte järele: semel heres, semper heres jäi
kolmandate ees kohustatud isikuks pärija, välja ar-

85) BGB § 1942.

86) BES § 1970.

87) BES § 2667.

vatud juhtum, kui ostja võttis otseselt enesele need kohustused⁸⁸.

Meie õiguses jääb päranduse müüja ikkagi päri-
jaks ja vastutab päranduse kreditoride kui ka lega-
taaride ees üldistel alustel⁸⁹. Müüjal on aga nõudeõi-
gus nende väljamaksude suhtes ostja käest niivõrra,
kui need väljamaksud on põhjendatud⁹⁰. Kui aga vöö-
randab päranduse fiskus, siis päranduseostja oman-
dab universaalsuktsessori positsiooni ja kreditorid
ning legataarid võivad pöörata oma nõuetega otseselt
päranduse ostja vastu⁹¹.

Kaasaajal on tendents teha vastutavaks päranduse
müügi korral pärandusvõlgade eest ka päranduse ost-
jat, olgugi et pärija samuti jääb vastutavaks, kus-
juures ei lubata sellist vastutust muuta erilepetega⁹².

88) Heilfron, Römische Recht, lhk. 671.

89) BES § 2672.

90) BES § 2673.

91) BES § 2675.

92) BGB § 2382; tsviilseadustiku eelnõu § 846.

X. Vastutus tsiviilseadustiku eelnõus.

Teatavasti on meil koostamisel tsiviilseadustik, kus peale BES tõlke ette võetakse õige mitmed muudatused, mis parandusõiguse osas suunatud partikulaar- ja singulaarõiguste kaotamisele ning universaalsuktsessiooni süvendamisele, kuna need juhud, kus parandusest lähevad järglastele mõned õigused erandalustel, on jäänud eelnõu järele tähtsusetuks. Vaatleme, missuguseid muudatusi on toonud eelnõu käesoleva töö ulatuses.

Nagu eelpool nägime kehtib meie õiguses üldreeglina piiramata vastutus parandusvõlgade eest, missuguse üldreegli tähtsust peaaegu nullini vähendab Eesti- ja Liivimaal heausklikule pärijale antud soodustus vastutada vaid paranduse asjadega, nagu seda väljendab BES § 2656 sõnastus. Tuleb tähendada, et selle sisulist paragraafi eelnõus ei leidu. Seega on eelnõus järjekindlalt ja selgelt läbi viidud üldreeglina piiramata vastutus parandusvõlgade eest.

BES universaalsuktsessiooni mõistet killustavad korraldused abikaasade pärimisel, mis kannavad seadusliku legaadi ilmet. Tsiviilseadustiku eelnõu järele pärivad abikaasad aga üldistel alustel muude pärijatega ja samuti vastutavad ka sarnaselt muude pärijatega pärandusvõlgade eest. Ka ei tee tsiviilseadustiku eelnõu abikaasade pärimisel vahet nende soos ega ka selles, kas abielu lastega või lastetu. Ainuke erand on sel korral, kui abikaasa pärides koos teise järjekorra pärijatega või vana- vanematega saab eelosana abikaasade ühise koduse sisseseade hulka kuuluvad asjad niivõrra, kui need pole kinnistu päraldised, millede kohta kehtivad legaadi eeskirjad⁹³, mistõttu ei saa neile laieneda otsene vastutus pärandusvõlgade eest.

Pärija piiramata vastutuse vältimise normaalseks soodustuseks on jäänud vaid beneficium inven-

93) Eelnõu § 554.

tarii. Eeskirjad beneficium inventarii suhtes on üldiselt jäänud endiseks. Tähendada võiks vaid eelnõu § 784, mille järele inventuuri koostamisel pahatahtlikult toiminud pärija kaotab soodustuse ja vastutab pärandusvõlgade eest üldreegli kohaselt. BES § 2666 asendab eelnõus § 777, mis sisult täielikum. Eelnimetatud paragraaf järjestab pärandusel lasuvad kohustused: esimeses järjekorras rahuldatakse pärandusest pärandaja matmise kulud ja tema perekonna ülalpidamise kulud; teises järjekorras rahuldatakse päranduse võlausaldajad; kolmandas järjekorras täidetakse legaadid, käsutised ja sihtmääratised, mida vastavalt kärbitakse, kui pärandusest ei jätku esimese ja teise järjekorra kohustuste täitmiseks.

Need oleks üldiselt tähtsamad muudatused käesoleva töö raamides tsiviilseadustiku eelnõus.

Kasutatud kirjandust:

- 1) Bonfante, P., Rooma õiguse ajalugu, tõlkinud E. Ein, 1930.
- 2) Broecker, H., Liv-Est- und Curländisches Privatrecht, 1902.
- 3) Erdmann, Carl, DR., System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-Est und Curland. Dritter Band. 1892.
- 4) Freytagh-Loringhofen, A., Die Schuldenhaftung der Erben nach den Livländischen Rechtsbüchern.
- 5) Fischer, Otto und Heule, Wilhelm, Bürgerliches Gesetzbuch, 1921.
- 6) Heilfron, Ed., Römisches Recht, 1920.
- 7) Пюотрюков, И. Транскавское право, 1882
- 8) Тришн, З., Лекции по догме римского права, 1924
- 9) Касео, Л., Предметно наследника в обязательстве наследодателя, 1895
- 10) Буквекский, В., Свод гражд. законолений губерний прибалтийских, 1914
- 11) Фрейтаг-Лорингофен, А., Вступление наследника в обязательства и права требования наследодателя по остзейскому праву, 1905.
- 12) Bunge v. Fr. G., Das liv- und estländische Privatrecht wissenschaftlich dargestellt. 2. Teil, 1847.